

NÁZEV ŠKOLY: GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE,
Svojsíkova 1, příspěvková organizace

ČÍSLO PROJEKTU: CZ.1.07/1.5.00/34.1082

NÁZEV MATERIÁLU: VY_32_INOVACE_6B_10_Mytologie

TÉMA SADY: Antické reálie

ROČNÍK: 3. a 4. ročník, oktáva

DATUM VZNIKU: leden 2014

AUTOR: Vladimíra Hávová

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

Materiál je určen pro výklad antických reálií v samostatném semináři nebo jako součásti výuky latiny.

Studenti získají informace o antické mytologii a jejím vlivu na evropskou kulturu.

Výklad navíc rozšiřuje i studentovu latinskou slovní zásobu (latinské termíny jsou zvýrazněny barevně). V závěru prezentace jsou uvedena latinsky psaná živá slova, citáty či slavné výroky týkající se tématu.

Prezentace s výkladem zabere jednu vyučovací hodinu.

Studenti propojí nové informace se znalostmi z literatury.

Mytologie

Mýtus je vyprávění příběhu, který vysvětluje, proč nebo jak se něco v minulosti stalo a co se děje v přírodě. V mýtech vystupují bohové a nadpřirozené bytosti.

Ačkoli se nám jednotlivé příběhy mohou zdát neuvěřitelné, pro tehdejší lid znamenaly poznání a byly pokládány za pravdivé.

Mytologie zkoumá původ a vývoj mýtů, jejich smysl, symboliku a motivy, které se staly inspirací pro další umělecká ztvárnění.

Mytologie

Typy mýtů

- o původu světa

- o původu člověka

- o přírodních silách

- mýty historicko-kulturní

- mýty hrdinské

- o zakladatelích rodů

- o zásluhách předků

Mytologie

Antická mytologie je převážně řecká. Řekové projevili výbornou schopnost imaginace, fabulace a personifikace světa, který je oklopoval.

Římané nevytvořili originální mýty. Jejich bohové byli dlouho jen beztvaré síly, o nichž nebylo snadné vyprávět příběhy.

Římané převzali od Řeků antropomorfní bohy s celou bohatou mytologií. Bohy si pojmenovali po svém a mytologii přijali za vlastní.

Řecká mytologie

Na počátku všeho byl **CHAOS** (zmatek, mlha, prázdnota).

Z něj se zrodila **GAIA** (země) a **ÚRANOS** a ti měli tyto potomky:

12 **TITÁNŮ** (obrů a obryň)

3 **KYKLOPY** (jednooké obry)

3 **HEKATOCHEIRY** (padesátihlavé a storuké obludy).

Řecká mytologie

Úranos spolkl Hekatocheiry, protože měl strach, že ho zbaví vlády.

Nejmladší z Titánů **KRONOS** (bůh času) Hekatocheiry na přání matky Gaji vysvobodil a Úranovi ut'al zdroj plodivé síly. Krev, která přitom vystříkla, oplodnila Gaiu a ta přivedla na svět **GIGANTY** (obry, jejichž nohy se prodlužovaly do hadího ocasu). Úranos Krona za tento čin proklel, měl ho stihnout podobný osud.

Řecká mytologie

Kronos a jeho sestra **RHEA** měli 6 potomků (bohů a bohyň). Byli to **HESTIA, HÁDES, POSEIDON, DEMETER, HERA** a **ZEUS**.

Kronos je všechny postupně polykal, aby se nevyplnila Úranova sudba. Když se narodil Zeus, podala místo něj Rhea Kronovi kámen zabalený do plen a tím Dia zachránila. Svěřila ho Nymfám a Daktylům, kteří ho na Krétě opatrovali. Po roce dospěl a přinutil Krona, aby sourozence vyvrhl.

Řecká mytologie

Následovala dlouhá válka Kronových potomků s Titány o vládu na Olympu. Zeus musel nejdříve z Tartaru (podsvětí) vysvobodit Giganty, Hekatocheiry a Kyklopy, kteří mu pak pomohli zvítězit nad Titány.

Zeus se stal vládcem nad nebem a zemí,
Poseidon vládl moři a Hádes v podsvětí.

Sourozenci a manželé Zeus a Hera měli 3 děti.
Byli to **HÉBÉ**, **HEFAISTOS** a **ARÉS**.

Řecká mytologie

Zeus měl s jinými bohyněmi nebo s pozemskými ženami mnoho dalších potomků:

AFRODITA – matka bohyně Dione

APOLLON a **ARTEMIS** – matka Latona (dcera Titánů)

DIONÝSOS - matka Semelé (dcera thébského krále Kadma)

ATHÉNA – matka Methis (bohyně rozumu)

HERMES – matka Maia (dcera Atlanta držícího nebeskou klenbu)

PERSEFONA – matka Demeter (Diova sestra)

Řecká mytologie

Zeus a Themis (bohyně pořádku a spravedlnosti) měli dcery Hóry (**EUNOMIA** – Kázeň, **DIKÉ** – Spravedlnost, **EIRÉNÉ** – Mír) a Moiry (sudičky věštící osud: **KLÓTHÓ** – Přadlena, **LACHESIS** – Úděl, **ATROPOS** – Neoblomná).

Zeus a Eurynomé (bohyně) měli dcery Charitky (v římské mytologii Grácie, bohyně krásy a půvabu: **AGLAIÁ** – Skvělá, **EUFROSYNÉ** – Radostná, **THALIÁ** – Kvetoucí).

Řecká mytologie

Zeus a Mnémosyné (bohyně paměti) měli dcery Múzy (**KALLIOPÉ** – řečnictví, **KLEIÓ** – historie, **ERATÓ** – elegie, **EUTERPÉ** – hudba, **MELPOMÉNÉ** – tragedie, **POLYMNIA** – lyrická poezie, **THALIÉ** – komedie, **TERPSICHORÉ** – tanec, **ÚRANIA** – astronomie).

Řecká mytologie

Zeus přistupoval k ženám v různých podobách.

Zeus jako déšť oplodnil Danaé, měli syna **PERSEA**.

Zeus jako býk oplodnil Europu (sestru thébského krále Kadma), měli syna **MÍNOA**.

Zeus jako labuť oplodnil Lédu (manželku spartského krále Tyndarea), měli dceru **HELENU**.

Zeus oplodnil Alkménu v podobě jejího muže Amfitryóna a narodil se **HERAKLES**.

Řecká mytologie

ŘECKÝ BŮH	ŘÍMSKÝ BŮH	SPRÁVA	ATRIBUT
ZEUS	IUPPITER	vládce bohů	svazek blesků
HERA	IUNO	bohyně manželství	páv
POSEIDON	NEPTUNUS	vládce moře	trojzubec
HADES	PLUTO	vládce podsvětí	černý plášť
HEFAISTON	VULCANUS	bůh ohně	kladivo
DEMETER	CERES	bohyně úrody	svazek klasů
HESTIA	VESTA	bohyně domácího krbu	osel
ARES	MARS	bůh války	zbroj a štít
APOLLO	APOLLO	bůh slunce a umění	lyra, delfín
ARTEMIS	DIANA	bohyně měsíce a lovu	laň
DIONYSOS	BACCHUS	bůh vína a veselí	břečťanový věnec
ATHENA	MINERVA	bohyně moudrosti	sova
HERMES	MERCURIUS	bůh obchodu, posel	okřídlené sandály

Mytologie v literatuře

Publius Ovidius Naso se pokusil ve svých **Proměnách** uspořádat 250 mytologických příběhů tak, aby svojí návazností objasnily stvoření a vývoj světa. Spojujícím motivem všech bájí je proměna kohokoli v cokoli ať už za trest nebo za odměnu.

Mytologie v sochařství

Mytologie v malířství

Mytologie

Malum discordie. Pulcherrimae.

Jablko sváru. Té nejkrásnější.

Neque semper arcum tendit Apollo.

Ani Apollo luk stále nenapíná.

Plerique tam prudentes eunt Delphis quam
Delphos.

Mnozí jdou z Delf stejně moudří jako do Delf.

Herculeus labor.

Herkulovská (nadlidská) námaha.

Mytologie

Zdroje:

ČERMÁK, J., ČERMÁKOVÁ, K. *Slovník latinských citátů*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2005. ISBN 80-242-1372-9.

KUBELKA, V. *Římské reálie a literatura*. Uherské Hradiště : vl. nákladem, 1898.

KUŽÁKOVÁ, E., MOUCHOVÁ, B., SLABOCHOVÁ, D. *Linguae Latinae studeamus*. 1. vyd. Praha : Ewa edition, 1998. ISBN 80-85764-25-3.

MOUCHOVÁ, B., KUŽÁKOVÁ, E., MAREK, V. *Disco latine II*. 1. vyd. Praha : Scientia, 1996. ISBN 80-7183-026-7.

ZAMAROVSKÝ, V. *Dějiny psané Římem*. 3. vyd. Bratislava : Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-297-6.

Mytologie

Obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *garnek.pl* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.garnek.pl/barossa/16887042/filemon-i-baucis>

Fotografie z vlastního archivu (obr. 2 - 3)

AUTOR NEUVEDEN. *wikipedia.org* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%8Dkaros>

HAMPLOVÁ, Hana. *avcr.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://abicko.avcr.cz/2008/3/obsah/11-gallery.html>

AUTOR NEUVEDEN. *obrazynaplatne.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://www.obrazynaplatne.cz/cz/katalog/slavni-maliri/tizian/obraz-vtv50/?from_katalog=1,razeni

AUTOR NEUVEDEN. *slavneobrazy.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.slavneobrazy.cz/botticelli-sandro-zrozeni-venuse-ido-2226>